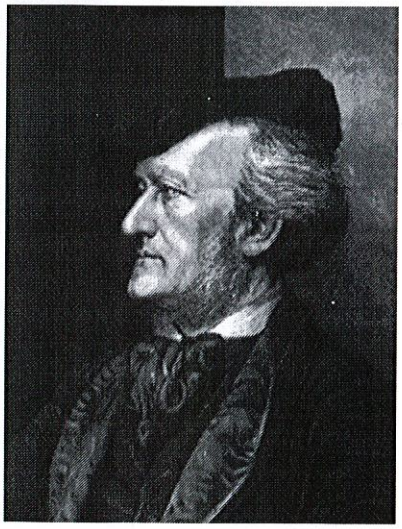
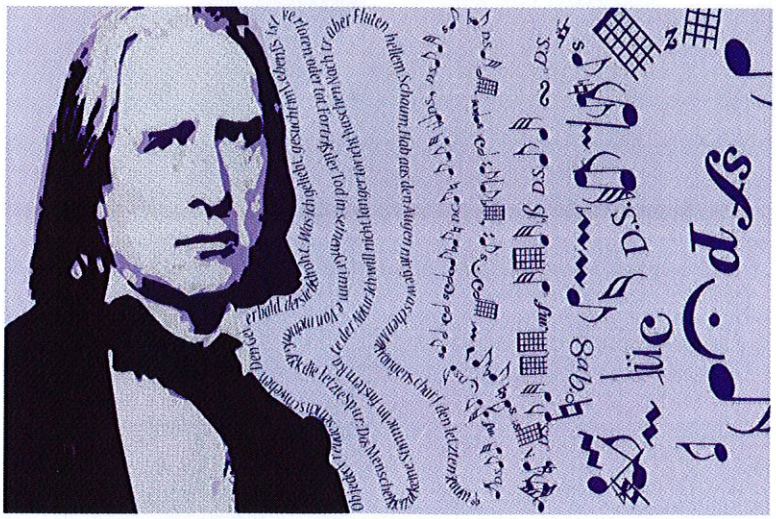
TEMA 5:
LA MÚSICA AL ROMANTICISME

Llibertat guiant el poble. L'esperit romàntic impregna totes les arts, com es veu en aquest quadre de Delacroix.

1 El segle *romàntic*

Com en cada un dels períodes dels quals hem parlat, arriba un moment en què les noves generacions es rebel·len contra el sistema cultural establert. En un període que s'ha definit entre 1820 i 1910 es busca per damunt de tot l'expressió emotiva i lliure de l'individu, deixant de banda la racionalitat del neoclassicisme i la Il·lustració. La música no és una excepció a aquestes preferències i es caracteritza pels aspectes següents:

- Pretén alliberar-se de la norma clàssica per expressar els sentiments.
- Busca el virtuosisme, principalment en el piano i en el violí.
- La melodia es converteix en un mitjà fonamental d'expressió.
- Amplia el vocabulari en les partitures per descriure els canvis d'intensitat (***ppp***, *molto piano*, etc.), de tempo (*stringendo*, *a piacere*...) i de caràcter (*passionato*, *maestoso*...).
- Usa textures i harmonies denses i complexes.
- Es manifesta a través de petites formes musicals, pensades per ser interpretades en ambients reduïts, i grans formes simfòniques i operístiques, pensades per a sales de concerts i teatres.
- Busca la unitat de l'obra a través de recursos com ara la repetició cíclica d'idees musicals.

El nacionalisme

D'altra banda la burgesia, que ja té el poder econòmic, també vol tenir capacitat de decisió i per això li cal el poder polític. Així a tot Europa es van donar diverses revolucions per acabar amb les monarquies absolutes. L'intent de Napoleó de fer un únic gran imperi europeu va ser contestat per les diferents nacions amb un enaltiment del sentiment de pertinença, intentant recuperar i defensar el seu folklore, la seva història, els seus paisatges, etc. D'aquesta manera sorgeix el que coneixem com a nacionalisme, que també va tenir repercussió en la música:

- Apareix l'etnomusicologia, la ciència que estudia les músiques tradicionals.
- Apareixen compositors destacats en aquells països que havien rebut influències musicals dominants d'altres llocs com ara Rússia, Hongria o Espanya.
- La temàtica musical està molt influenciada pels paisatges de la terra dels seus autors i pel seu folklore.

SABER FER

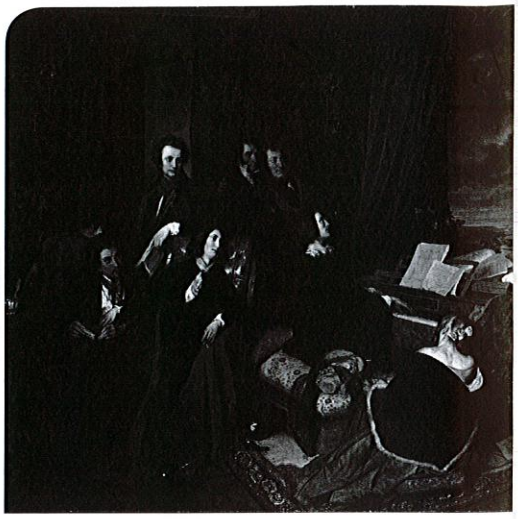
1. Identifica les característiques romàntiques del *Tercer moviment* de la *Sonata per a piano n. 14*, de L. van Beethoven, considerat l'últim compositor clàssic i el primer romàntic.
2. Escolta aquests fragments de música nacionalista i intenta identificar si es tracta d'un autor rus, hongarès o espanyol.
3. Busca informació de qui va ser Bela Bartok, d'on era i en què s'inspirava la seva música.

2 La música instrumental

Les composicions per a piano

El piano va ser l'instrument romàntic per excel·lència. La seva fabricació va experimentar un gran desenvolupament tècnic que li va conferir una enorme capacitat expressiva. Això va captivar els compositors d'aquesta època, que van desenvolupar diversos tipus de composicions amb l'objectiu de plasmar musicalment sentiments i commoure l'oient. Frédéric Chopin, Franz Liszt, Franz Schubert, Johannes Brahms, Felix Mendelssohn i Robert Schumann van ser els compositors per a piano més destacats durant aquest període. Van desenvolupar diferents tipus de composicions.

- **Peces breus per a piano sol:** composicions més breus que la sonata. Es caracteritzaven perquè eren molt senzilles i tenien una estructura musical lliure, perfecta per expressar sentiments intimistes. Incloïen peces d'improvisació com els nocturns, les fantasies o els impromptus. També es podien basar en danses populars del moment, com ara valsos o masurques.
- **Música de cambra:** el piano també formava part de trios, quartets i quintets, compostos per ser interpretats en concerts públics o en audicions privades.
- **Obres extenses:** incloïen els concerts per a piano i orquestra, que va ser, juntament amb el violí, l'instrument solista més freqüent.

Detall de *Franz Liszt improvisant al piano*, Danhauser.

SABER FER

4 Identifica quin tipus de composició per a piano és cada una de les obres dels compositors següents:

- J. Brahms.
- R. Schumann.

PIANO ROMÀNTIC

El piano va ser protagonista d'autèntiques competicions musicals amb concerts que semblaven curses musicals de gran velocitat o *rallies* pianístics. El perfeccionament tècnic dels pianos va permetre interpretacions més agosarades i d'una sonoritat impactant, i també d'una subtilesa més íntima, plena de matisos. Per això les partitures per a piano d'aquesta època són tan complexes i riques, i presenten una gran varietat d'estils nous, com ara els preludis, els nocturns, els estudis o les balades.

Dos compositors

Dos dels grans virtuosos del piano romàntic són **Frederic Chopin** i **Franz Liszt**, un polonès i un hongarès que van conquerir els salons de París amb els seus dits extraordinaris. Liszt, concretament, tenia unes mans poderoses que li permetien moviments pel teclat que altres pianistes no podien dur a terme. Per això, algunes peces de Liszt es consideren quasi «diabòliques». Quan es compara Liszt amb Chopin se sol dir que el primer era un prodigi tècnic, esclatant, mentre que l'altre era líric i commovedor.

La música de Chopin ens transporta a l'univers particular d'un home introvertit i apassionat. L'èxit de les seves peces curtes és precisament que són molt emotives i evoquen profundes emocions. El repertori més conegut i interpretat de Chopin està format per preludis, valsos, estudis i nocturns, així com les obres de tall nacionalista: les poloneses i masurques.

Algunes d'aquestes obres, Chopin les va crear a l'illa de Mallorca l'any 1838. Animat per la cèlebre escriptora George Sand per millorar el seu estat de salut, el músic va instal·lar-se amb ella a la Cartoixa de Valldemosa, on li van fer arribar el piano des de París.

Un compositora

Més en la línia de les composicions intimistes i evocatives que la música romàntica ens ha proporcionat, val la pena mencionar la compositora i intèrpret francesa **Cécile Chaminade**. En la seva producció destaquen més de duescentes peces per a piano. Tot i mostrar un talent evident des de joveneta, Chaminade va trobar-se amb les dificultats de l'època per esdevenir músic professional. El seu pare no volia que anés a estudiar al conservatori de París (no era adequat per a una dama), i sols va accedir que rebés lliçons particulars a casa. Però als divuit anys, Cécile va fer el seu primer concert i ja no va parar de tocar en tota la seva llarga vida. Les peces d'aquesta compositora destaquen per l'aparent senzillesa, amb melodies fàcils de tocar i de recordar, molt suggerents i d'una bellesa elegant i clara.

La música simfònica

Encara que durant el classicisme ja hi havia grans orquestres, en el Romanticisme va aparèixer l'**orquestra simfònica** tal com la coneixem avui dia, amb més de vuitanta músics. Es va ampliar la secció de vent amb instruments d'èpoques anteriors, però l'ús dels quals ara es va fer comú:

Vent fusta

El **clarinet baix** té una tessitura greu. La versió moderna, del 1830, és deguda a Adolphe Sax.

El **contrafagot** consta d'un tub llarg de fusta que es doblega tres vegades sobre si mateix. Arriba als sons més greus en l'orquestra i s'ha de tocar recolzat en una pica de ferro.

El **corn anglès** deriva de l'oboè però, a diferència d'aquest, acaba amb una campana de forma bulbosa i té un timbre més nasal.

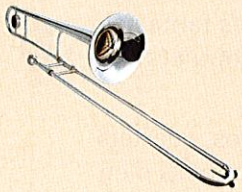

El **saxòfon** va ser inventat el 1845 per Adolphe Sax. Té una embocadura de canya simple. És de llautó i de forma cònica, que es va eixamplant a l'extrem per formar una campana. Al llarg del tub té uns vint forats coberts per claus.

Vent metall

El **trombó** està format per una embocadura, un tub recte i una campana. El so es produeix gràcies a la vibració dels llavis de l'intèrpret a l'embocadura.

La **tuba** és l'instrument de vent metall amb el registre més greu, que completa la secció de metall a l'orquestra (trompeta, trompa, trombó i tuba).

També es va incrementar la secció de percussió. D'aquesta manera, la seva sonoritat es va fer notablement més rica i densa.

Percussió

El Romanticisme va incorporar a l'orquestra instruments d'altura indeterminada, com el **bombo**, la **caixa**, els **platerets**, el **gong** o el **triangle**, i d'altres d'altura determinada, com la **marimba** o la **celesta**. Aquesta última es va inventar el 1886 i té l'aparença d'un petit piano vertical, però amb un so metàl·lic i «celestial», d'aquí li ve el nom.

bombo

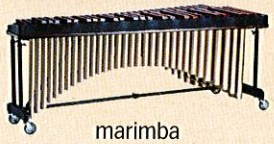

caixa

platerets

celesta

gong

triangle

marimba

Una nova expressió musical

Has imaginat mai una música mentre fas un passeig per la muntanya o la platja? I en un moment de molta felicitat o tristor? Entre les formes musicals orquestrals del Romanticisme hi havia la simfonia i el concert d'herència clàssica, tot i que amb una estructura musical més lliure i més virtuosisme instrumental.

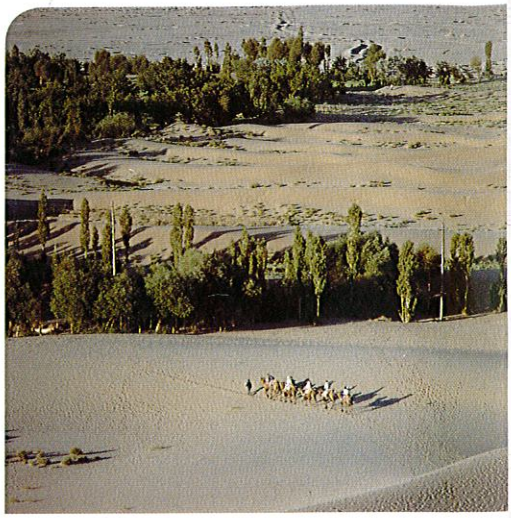
Però alguns compositors de períodes anteriors, com Vivaldi a *Les quatre estacions* o Beethoven a la *Simfonia pastoral*, ja havien experimentat la necessitat de compondre inspirats no només per l'estructura musical. Aquest tipus de música es va desenvolupar en el Romanticisme i es coneix com a **música programàtica**.

SABER FER

5 Escolta els instruments que sonen i defineix-ne les característiques sonores.

La música programàtica es denomina així perquè, en lloc de basar-se en una estructura musical determinada, es desenvolupa a partir de la descripció d'un programa o argument inspirat en elements extramusicals, com un paisatge, un text literari, un quadre o una vivència personal. Es va manifestar en dues formes musicals: la simfonia programàtica i el poema simfònic.

El compositor Hector Berlioz va iniciar aquesta nova manera de compondre amb l'estrena el 1830 de la seva *Simfonia fantàstica*, en la qual el compositor narrava el seu amor no correspost per una actriu anglesa, i que va constituir el prototipus de l'anomenada **simfonia programàtica**: simfonia llarga, en diversos moviments, amb una melodia que serveix de base per anar-se transformant. Però la forma més destacada dins d'aquest tipus de música és el **poema simfònic**, que va sorgir per ser interpretat per una orquestra o un petit grup instrumental, i que constava d'un sol moviment en el qual anaven apareixent diferents temes musicals descriptius o poètics. Franz Liszt en va ser el creador, autor de tretze composicions d'aquest tipus.

Paisatge de les estepes de l'Àsia central on Borodin va ambientar el seu poema simfònic.

SABER FER

6 Llegeix aquest text del compositor d'*A les estepes de l'Àsia central*, Alexander Borodin, mentre n'escoltes la música.

El silenci monòton de les estepes s'interromp pels sons d'una cançó russa. De lluny, se senten els passos dels cavalls i els camells, que es barregen amb els sons exòtics d'aire oriental. Una caravana indígena, protegida per soldats russos, s'apropa i després es va allunyant. La cançó russa i el cant dels indígenes s'uneixen fins a fondre's en un harmònic conjunt fins que es perd a poc a poc, com un eco, en l'aire de les estepes, que tornen a quedar en silenci.

- T'imagines el pas de la caravana escoltant la música?
- Busca informació sobre aquesta obra i el seu compositor.

3 La música vocal

L'òpera

Durant el Romanticisme, l'òpera es va convertir en l'espectacle preferit i van proliferar els grans teatres europeus i els cantants que s'hi lluïen. Cada país va desenvolupar un estil propi.

A **Itàlia** van destacar, cada un amb unes característiques diferents:

- Gioachino Rossini, representant de la transició entre l'òpera clàssica i la romàntica.
- Gaetano Donizetti i Vincenzo Bellini, màxims exponents del ***bel canto***: un estil de cant expressiu i virtuosístic que realça la bellesa melòdica.
- Giuseppe Verdi, conegut per les seves belles melodies, uns ritmes marcats i la importància dels cors en les seves òperes.
- Giacomo Puccini, representant d'un corrent del final del segle XIX denominat **verisme**, que apostava per un realisme més gran, sense idealitzacions romàntiques, les òperes del qual van destacar per la seva bellesa melòdica i riquesa orquestral.

SABER FER

7 Descriu les característiques més destacades d'aquestes òperes romàntiques. A quin país pertany cadascuna?

- *Casta Diva* de *Norma*, de V. Bellini.
- *Cancan* d'*Orfeu als inferns*, de J. Offenbach.
- *Cor dels pelegrins* de *Tannhäuser*, de R. Wagner.

A pesar de la gran influència italiana, París també va ser un important focus creador d'òperes, amb tradició des del barroc. En aquesta ciutat, alguns compositors alemanys hi van mostrar el seu art.

- Giacomo Meyerbeer, el creador de la ***grand opéra***, una combinació de música, dansa i espectacle al gust francès, amb escenografies molt elaborades.
- Jacques Offenbach va conrear l'**opereta**, un tipus d'òpera còmica amb danses de moda, com ara el cancan.

També va destacar Georges Bizet, l'opera *Carmen* del qual, amb textos parlats, és un bon exemple de l'***opéra comique***.

A Alemanya, l'òpera va adquirir una nova dimensió.

- Carl Maria von Weber va ser el primer compositor romàntic, amb obres d'arguments llegendaris, fantàstics i sobrenaturals.
- Richard Wagner va iniciar una reforma de l'òpera que va influir en la música posterior. Per a ell l'òpera era una «obra d'art total» en la qual el llibret, la música i la posada en escena s'unien per crear un «drama musical» continu d'escenes encadenades. Per fer-ho, utilitzava tècniques com ara la «melodia infinita», sense cadències clares, o el **leitmotiv**, un motiu o tema musical «conductor» que es repetia al llarg de l'obra associat a un personatge o una situació.

SABER FER

8 Interpreta aquest fragment de la *Cançó del torejador* de l'òpera *Carmen*, de G. Bizet.

El *lied*

La paraula alemanya *Lied* (en plural, *Lieder*) vol dir cançó. El *lied* romàntic és una senzilla musicalització d'un poema, acompanyada amb piano, que busca reforçar el contingut del text. Aquesta composició d'origen alemany va ser conreada per Franz Schubert i Robert Schumann.

La sarsuela

A l'Estat espanyol la sarsuela, original del segle XVII, va rebre un impuls important derivat de la importància de l'òpera a tot Europa. Ambdós gèneres comparteixen interludis instrumentals i cors, però la sarsuela recorre a elements folklòrics, hi ha parts parlades i diferents denominacions: **preludi** en comptes d'**obertura**, o **coples** i romances en comptes d'**àries**.

SABER FER

9 Escolta el *lied Standchen*, de F. Schubert, i busca a Internet el poema sobre el qual està basat, l'autor i la traducció al català. Trobes alguna relació entre la música i el text?

4 El ballet i la dansa romàntics

L'inici del **ballet** romàntic està marcat per l'estrena parisenca de *La sílfide* el 1832, en la qual es va imposar el famós tutú blanc i el **ball de punta**. El ball és ja un espectacle en si mateix i no requereix de representació teatral. Això fa evolucionar les coreografies:

- S'introdueix el *pas de deux*: execució d'un duo entre ballarí i ballarina.
- Es dóna més importància al cos de ball.
- Es busca explotar al màxim les possibilitats físiques dels ballarins, desenvolupant passos més enèrgics per a ells.

L'introductor de tots aquests canvis va ser el francès Marius Petipa, que també va ser coreògraf dels ballets *El llac dels cignes* i *El trencanous*, tots dos amb música de Piotr Ilitx Taikovski. Un altre compositor de l'època és Léo Delibes, autor de *Coppelia*.

Fora dels teatres, la dansa cortesana va ser substituïda per les **danses de saló**, on va triomfar el **vals**, sobretot a Viena. Els màxims representants en van ser els Johann Strauss, pare i fill.

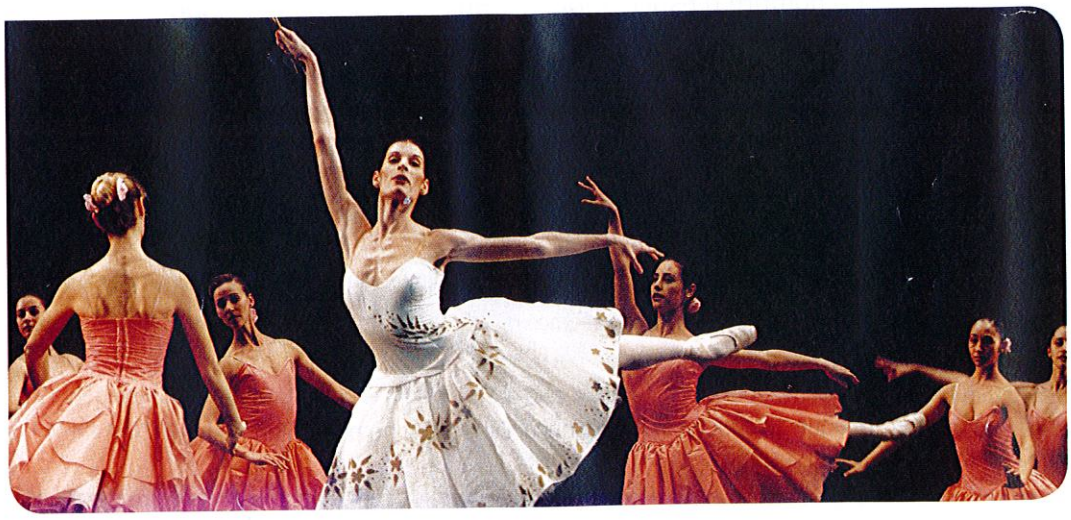
En un altre àmbit del ball, gràcies als nacionalismes es van difondre danses populars com ara la polonesa o el fandango espanyol.

SABER FER

10 Busca a Internet una representació de *La sílfide* i una altra d'*El llac dels cignes* interpretat pel Ballet de Moscou i comenta-les amb els companys.

11 Escriu en qualsevol cercador el nom Johann Strauss i mira qualsevol dels vídeos de valsos que trobaràs.

- Coneixies alguna d'aquestes peces?
- Et sonava algun dels noms de valsos?
- Has vist mai en alguna pel·lícula com eren les danses de saló i els valsos? Quin ambient s'hi reflecteix?

ACTIVITATS FINALS

Fes les activitats a la teva llibreta!

11 Completa aquestes frases sobre les característiques de la música del Romanticisme.

- Busca alliberar-se de la norma _____ i el _____ en instruments com el piano i el violí.
- La _____ és un mitjà d'expressió fonamental.
- Es manifesta a través de _____ formes musicals i _____.
- Amplia el _____ per descriure canvis d'intensitat, _____ i _____ en les partitures.
- Usa _____ i harmonies denses i complexes.
- Busca la _____ de l'obra.

12 Respon.

a) Què reivindicaven els compositors nacionalistes?

b) Què és l'etnomusicologia?

c) Quins països van tenir més importància en el desenvolupament d'aquest moviment?

13 Escriu a la llibreta el nom de cada instrument i la família a la qual correspon.

14 Escriu a quin instrument de l'activitat anterior correspon cada frase.

a) És un clarinet de tessitura greu.

b) Arriba als sons més greus de l'orquestra i s'ha de tocar recolzat en una pica de ferro.

c) Deriva de l'oboè, però té un timbre més nasal.

d) El va inventar Adolphe Sax el 1845.

e) Està format per una embocadura, un tub recte i una campana.

f) És l'instrument de vent metall amb el registre més greu.

g) Va contribuir a incrementar la secció de percussió de l'orquestra simfònica.

h) Té un so metàl·lic i «celestial».

15 Copia i completa la taula següent.

Composicions per a piano		
Peces breus per a piano sol		**Obres extenses**
nocturns	trios	
danses		

16 Copia a la llibreta les afirmacions certes i corregeix les falses.

a) La sonata es va continuar conreant durant el Romanticisme.

b) La música de cambra romàntica es caracteritzava per la senzillesa i l'ús d'estructures musicals lliures.

c) El concert solista més habitual en el Romanticisme va ser el concert per a violí i el concert per a piano.

d) L'orquestra simfònica romàntica va ampliar la secció de vent i de percussió.

17 Defineix amb les teves paraules música programàtica, simfonia programàtica i poema simfònic.

18 Escriu cada concepte al costat de la seva definició.

grand opéra	corrent del final del segle XIX les òperes del qual van destacar per la seva bellesa melòdica i la riquesa orquestral
bel canto	tema musical que es repeteix al llarg de l'obra associat a un personatge
leitmotiv	combinació de música, dansa i espectacle al gust francès
verisme	estil vocal virtuosístic que realça la bellesa melòdica

19 Defineix amb les teves pròpies paraules què és el *lied* i cita'n dos dels compositors romàntics principals.

20 Respon sobre la sarsuela i completa la taula.

a) En quin país es va desenvolupar?

b) Quan va arribar a l'auge màxim?

c) Quines parts musicals comparteix amb l'òpera?

Òpera	Sarsuela
interludi	obertura
recitatiu	
	àries

21 Observa aquesta partitura i respon.

a) Quantes alteracions té l'armadura?

b) En quina nota comença la melodia? En quina acaba?

c) En quina tonalitat i mode està?

d) Quantes frases musicals té?

e) En quin grau de l'escala acaba la primera frase? És suspensiva o conclusiva?

22 Defineix aquests termes utilitzant les paraules indicades en cada cas.

a) **Escales relatives**: escales, major, armadura, menor.

b) **Tonalitat**: nota tònica, peça musical, grau de l'escala, acords.

c) **Modalitat**: ordre, mode, semitò, obra musical, major, intervals, to, menor.

23 Busca informació sobre la música nacionalista i respon aquestes preguntes.

Rússia:

- Qui formava l'anomenat Grup dels cinc del nacionalisme rus?
- Quin compositor no formava part d'aquest grup?
- Quin d'ells es va dedicar a la música de manera professional?

Espanya:

- Quins compositors de música nacionalista van destacar a l'Estat espanyol?
- Quines obres van compondre?

Altres:

- Quins nacionalismes musicals van destacar, a més dels ja comentats?

+ Fes una taula classificant totes les dades que has recollit.

24 Investiga a Internet sobre Camile Saint-Saëns i l'argument del seu poema simfònic *Dansa macabra* i escriu-lo com si fos un conte. Després, busca'n una audició i explica com l'argument es reflecteix en la música.

25 Busca i escriu el títol de dues òperes de cada un dels compositors d'òpera citats en la unitat:

Rossini, Donizetti, Bellini, Verdi, Puccini, Meyerbeer, Offenbach, Bizet, von Weber, Wagner i Pedrell.

I per apujar nota. Escriu-ne els arguments.

26 Troba la pàgina web d'algun dels següents teatres d'òpera del món: la Scala de Milà, Metropolitan Opera House de Nova York, Teatre de l'Òpera de París, Gran Teatre del Liceu de Barcelona, Royal Opera House de Londres i Sidney Opera House. Quines òperes romàntiques s'hi programen per a aquesta temporada?

27 Busca informació i completa la taula següent.

Ballet	Compositor	Coreògraf	Argument
La bella dorment			
Coppelia			
El trencanous			
Giselle			

28 Escriu un article per a una revista juvenil sobre el modernisme. Tingues en compte aspectes com ara:

- Disciplines artístiques: arquitectura, música, literatura, escultura...
- Autors, obres i dates destacades de cada disciplina.
- Noms que rep en l'àmbit internacional.

Per fer-ho, recull la informació d'Internet.

LECTURA

Les dones «romàntiques»

Coneixem molts compositors de totes les èpoques, però si ens pregunten pel nom d'alguna compositora... el sabríem dir? Aquí en tens alguns de destacats:

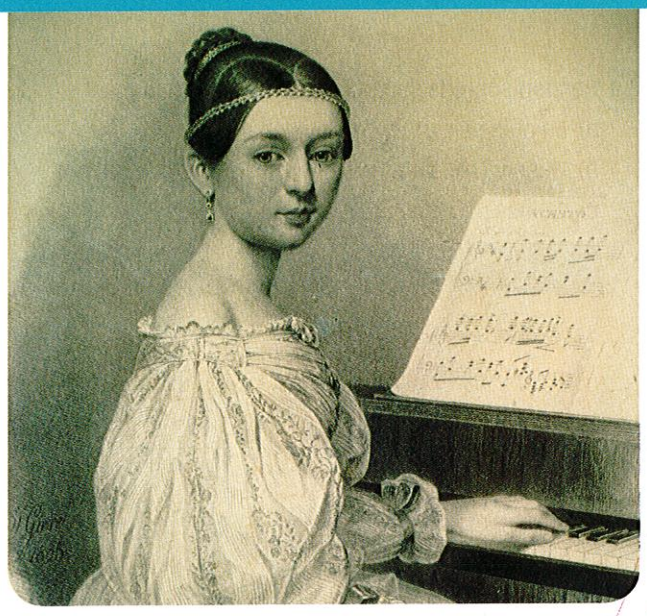
Safo (600 aC) de Lesbos és considerada la primera compositora coneguda de la música occidental. Hildegarda de Bingen és la compositora medieval per excel·lència i una de les moltes monges que dedicà part de la seva vida a la música.

Durant el Renaixement i el barroc hi va haver un seguit de dones dedicades a la composició que, tanmateix, no han estat reconegudes fins que els estudis sobre les dones les han rescatades de l'oblit. És el cas de Lucrezia Orsina, Francesca Caccini o Maddalena Casulana (no ens ha d'estranyar que moltes d'aquestes compositores fossin italianes, donat que Itàlia fou el bressol del Renaixement).

El segle XIX és un període prolífic pel que fa a dones que es van dedicar a la música. Moltes pintures de l'època mostren nenes i noies tocant el piano, que va ser l'instrument estrella del Romanticisme. De fet, hi havia moltes nenes prodigi i moltes d'aquestes joves estudiants de piano es van atrevir a crear les seves pròpies composicions.

Malauradament, la majoria van trobar impediments en la seva carrera: l'entorn no les animava a dedicar-se al que es considerava una tasca masculina, especialment un cop casades, quan s'esperava d'elles que tinguessin cura de la llar i la família. La composició, que requereix temps i concentració, es reservava als homes, i es deixava a les dones el plaer de tocar el piano per a familiars i amics ocasionalment. Per això només algunes van aconseguir transcendir, com és el cas de Fanny Mendelssohn i de Clara Schumann. Totes dues han estat, en primer lloc, conegudes com a «germana de» (Felix Mendelssohn) i «dona de» (Robert Schumann). Afortunadament, ja ocupen un lloc en la nòmina de músics del Romanticisme, pel seu mèrit propi.

Fanny Mendelssohn va omplir quaderns i quaderns amb les seves cançons i altres peces. Va intentar publicar-les, però tret d'algunes obres, no ho va aconseguir. Així doncs, se les va enginyar per tal de donar-les a conèixer: cada dilluns organitzava a casa seva trobades musicals on tocava les seves composicions davant d'un públic reduït. Quan va morir, la seva família no va permetre que les partitures de Fanny es publiquessin ni es toquessin en públic. Han hagut de passar més de cent anys perquè el seu nom i la seva música hagin arribat a nosaltres.

Clara Schumann és potser la compositora romàntica més coneguda. El fet de ser la dona d'un músic rellevant —Robert Schumann— no va aconseguir apagar la seva pròpia lluentor com a intèrpret virtuosa i compositora inspirada. Mare de vuit fills, va compondre una enorme quantitat d'obres (poloneses, valsos, *lieder*, preludis, etc.) que interpretava en els seus concerts. Quan Robert va morir, Clara va decidir donar a conèixer l'obra del seu marit, deixant de banda la seva tasca més creativa.

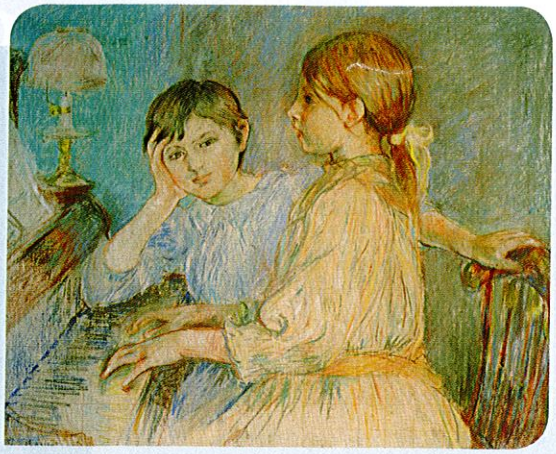
L'any 1853, Clara escriu al seu diari personal: «Avui he tornat a compondre, per primera vegada en anys. Ho he fet per a l'aniversari de Robert. Vull escriure algunes variacions sobre un tema de les seves *Fulles Virolades*».

Alguns estudiosos de l'obra del matrimoni Schumann sospiten que podria ser que algunes peces atribuïdes a Robert fossin en realitat de Clara. El motiu? La dificultat tècnica d'alguns passatges farien sospitar que Robert, que tenia problemes als dits, no els hauria pogut arribar a interpretar mai. De fet, de les 12 cançons de l'Op. 37 de Robert Schumann, tres són de Clara.

És interessant esmentar el cas d'Alma Mahler, una vienesa amb talent musical que es va casar amb el reconegudíssim Gustav Mahler. El gran compositor imposà a la seva promesa que, un cop casada, abandonés la pretensió de dedicar-se professionalment a la música i a la pintura, per dedicar-se en cos i ànima a la vida familiar. Gustav trobava que no hi podia haver dos artistes sota un mateix sostre i que el més normal és que fos ell, l'home, qui continués amb la seva exitosa carrera.

Per escrits de la mateixa Alma, sabem que més endavant es va penedir d'haver acceptat aquesta imposició.

ACTIVITATS

29 Fes un requadre de dones compositores de totes les èpoques: edat mitjana, Renaixement, barroc, classicisme, Romanticisme i època actual.

30 Creus que avui dia és més fàcil per a tothom, homes i dones, dedicar-se a la música? Per què?

31 Compara una peça per a piano de Clara Schumann amb una altra de Frederic Chopin. Quines semblances i diferències hi veus? Quin «color» tenen totes dues obres?

- Clara: preludi i fuga Op. 16, núm. 1
- Chopin: preludi Op. 28, núm. 6

• 32 Reflexió sobre la lectura.

CLAUS PER ESTUDIAR

La música en el Romanticisme

Es caracteritzava per...

- Fer servir **escales tonals** per compondre peces amb **tonalitat** i **modalitat**.
- Usar **textures** i **harmonies** denses i complexes.
- Fer servir la **melodia** per expressar **sentiments**.
- Utilitzar un ampli **vocabulari** per descriure canvis d'**intensitat**, **tempo** i **caràcter**.
- Buscar la **unitat de l'obra** mitjançant recursos com ara la repetició.
- Buscar les arrels nacionals.

Formes instrumentals

- **Composicions per a piano:**
  - **Peces breus per a piano sol:** nocturn, fantasia impromptu i danses.
  - **Música de cambra:** trio, quartet, quintet, etcètera.
  - **Obres extenses:** concert per a piano.
- **Música simfònica:** simfonia, concert, simfonia programàtica i poema simfònic.

Formes vocals

- **L'òpera:** es representava en grans teatres europeus.
  - **Itàlia:** va desenvolupar el ***bel canto*** i el **verisme**
  - **França:** va conrear la ***grand opéra***, l'opereta i l'***opéra comique***.
  - **Alemanya:** va buscar l'**«obra d'art total»**.
- El ***lied*** o cançó romàntica, d'origen alemany.
- **Espanya:** va desenvolupar la sarsuela.

Modernisme musical català

- D'influència europea: Wagner i escola francobelga.
- Recuperació de músiques tradicionals.
- Cant coral.

• 33 Text expositiu recollint les idees esmentades sobre la música en el Romanticisme.